

А.В. Гейко, С.В. Саєгін, А.Л. Щербань

РЯТІВНІ РОЗКОПКИ В ПОЛТАВСЬКОМУ ТА ШИШАЦЬКОМУ р-нах ПОЛТАВСЬКОЇ обл.

Materials of excavations in Poltava Oblast of a barrow of the 7th – the first half of the 6th c. BC of Malyi Trostyanets burial ground and of Shyshaky necropolis of the Scythian period and Chernyakhivska culture are published in the paper.

У 2009 р. експедиція Інституту керамології (відділення Інституту народознавства НАН України) і Національного музею-заповідника українського гончарства в Опішні здійснила рятівні розкопки пам'яток скіфського часу та черняхівської культури.

Розкопано курган на Малотростянецькому некрополі скіфського часу. Курганний могильник розташований у лісі, на північній околиці с. Малий Тростянець Полтавського р-ну і обл. У багатьох місцях його перетинають лісові та грейдовані дороги, що зруйнували деякі насипи. Крім того, частина курганів перетворена на сміттєзвалища. Могильник активно грабується, внаслідок чого пошкоджено шість насипів.

У 1999 р. розкопано три кургани. У 2009 р. роботи продовжено. Обраний курган знаходився у центральній частині некрополя поблизу досліджених раніше.

У центрі кургану було дві сучасні грабіжницькі траншеї, одна з яких пошкодила могилу. У насипі трапилася значна кількість уламків ліпного посуду (горщики, миски тощо). Подібне зафіксовано і в кургані 1/1999. Поховання здійснено у прямокутній ямі з заокругленими кутками, зорієнтованій по лінії південь—північ. Розміри її 2,45 × 1,90—2,00 м, глибина 1,0 м. Кістяк зберігся погано, очевидно, був орієнтований на південь. Поховання пограбовані в давнину. В ямі виявлено два фрагменти залізних ножів та посуд: миску, горщик, кубок і уламки черпака. За попередніми даними, курган відноситься до VII — першої половини VI ст. до н. е. Після розкопок насип відновлено.

Могильник скіфського часу та черняхівської культури знаходиться за 1,0 км на захід від смт Шишаки Полтавської обл., праворуч від балки, на південь від цегельного заводу, в уроч. Дернова Долина. Кар'єром для видобутку глини знищено близько 1,0—1,2 га могильника, а, можливо, й більше, а на значній його частині — повністю і культурний шар. Сліди поховань «стирчали» у стінах кар'єру, а деякі зруйновані сучасними грабіжниками. Ними зібрано значну кількість знахідок із глини та бронзи, зокрема, більше 20 цілих гончарних посудин (горщики, миски, кубки, одноручні та дворучні глеки, амфора). Доля цих знахідок невідома.

Розкопано більше 100 м². Кар'єром знищено поховання (5) скіфського часу. Очевидно, над ним був насип. Від могили збереглася лише частина однієї стіни. В ямі та на дні кар'єру виявлено дві бронзові шпильки, черпак, скляну намистину і частину залізного меча. Поховання було пограбоване в давнину.

Черняхівські поховання (1—4, 6—16) типові. Поховальні ями простежувалися нижче рівня материка і мали овальну або прямокутну із заокругленими кутками форму. Більшість померлих лежали у випростаному стані, орієнтовані головою на захід і північ з відхиленнями. Виявлено також трупоспалення.

Більшість поховань безінвентарні. У трьох могилах знайдені цілий та фрагментований кістяні гребені, скляне намисто, миску та уламки глека з ручкою. Виділяється поховання 16, очевидно, жінки. В могилі виявлено посуд (два одноручні глеки, три миски, два горщики, залізний ніж, кістяний гребінь, бронзові голку, ніжик у шкіряному футлярі, фібулу, пряжку і скляний кубок). Поховання можна віднести до IV ст.

Проведено розвідки на нововиявленому городищі в уроч. Мигдієва Гора, що знаходиться в центрі с. Міські Млини Зіньківського р-ну Полтавської обл. на мисоподібному останці в долині р. Ворскла. Городище пошкоджено лісопосадками. Його площа близько 200×30 м. На поверхні трапляються окремі уламки глиняного посуду Київської Русі. У західній час-

тині городища зберігся вал завдовжки 217 м і заввишки 0,7 м. Тут здійснено зачистку валу на місці окопу часів Другої світової війни. У шурфі $4,0 \times 1,0$ м і завглибшки 0,8 м встановлено, що вал насипано із суглинку. Простежуються залишки ям — сліди від дерев'яних стовпів діаметром 0,3 та 0,5 м. Можна стверджувати, що городище загинуло під час пожежі.

